

مدرسه پیشه‌وری و خانه داری

از جمله مطالبی که نوع بشر در مدرسه دانش و تجربه بدان واقف و آگاه گردیده این است که زن علاوه بر وظایف خانوادگی و تکالیف اجتماعی که بایستی از عهده انجام آنها بدرستی برآید واجب است برای کسب معیشت و رفع احتیاجات خویش هم توانا بوده مانند زنان سابق بکلی چشم امید را بدست مردان ندوخته متکی بیدر و برادر و شوهر نباشد چه هزاران پیش آمد سوء ممکن است او را از داشتن کفیل مخارج محروم و در میدان زندگی تنها بگذارد آنوقت است که اگر ضعیف و اتکالی بار آمده باشد باز بیچینه حوادث گردیده و هر در سعادتی برویش بسته و هر قدمی که برمی دارد دره‌های عمیق بدبختی و بدنامی زیر پایش بازمی‌شود.

اکنون برای اینکه در این مبحث بیشتر از لزوم سخن‌سزائی ننمایم مختصری راجع به مدارس پیشه‌وری زنان و دستور تعلیمات آنها در خارجه شرح می‌دهم و گمان می‌کنم هر گاه با مختصر اصلاح و تبدیلی سر مشق مدارس پیشه‌وری مملکت ما واقع شود جای خواهد داشت:

اولین مدرسه پیشه‌وری زنان بهمت يك نفر خانم دانشمند نوع پرور فرانسوی (مادام لمونیه) رئیس جمعیت حمایت دختران بسال ۱۸۵۶ در شهر پاریس تاسیس گردید و در این مدرسه دختران را مجابا شغل و صنعت آموخته حتی مخارج لباس آنها را نیز در دوره تحصیل عهده‌دار می‌شدند. این مؤسسه بدخترانی که وسیله شرافتمندی برای تامین معاش نداشتند و از راه عسرت و اجتناب در خطر سقوط اخلاقی بودند خدمت مهمی کرده نتایج نیکو داد. چنانکه بزودی بسایر ممالک اروپا از قبیل بلژیک و سوئیس سرایت کرده زنان و مردان خیر خواه جمعیت‌های خیریه تشکیل داده و با سرمایه خود چندین مدرسه پیشه‌وری افتتاح نموده برای اشاعه و تعلیم کار و شغل مابین زنان و دختران سعی و جدت نمودند تا در سال ۱۸۷۰ بلدیه فرانسه در صدد تاسیس مدارس پیشه‌وری و مدرسه صایب احمر برآمده و همان مدرسه مادام لمونیه را سر مشق مؤسسات خود قرار داد.

با اینکه ایجاد این قبیل مدارس باعث پیداشدن ممر معاش و بالتبع به مذهب اخلاق عدله کثیری از نسوان گردید در عین حال دانشمندان و هوا خواهان نسوان انتقاد بموقعی نسبت بآن نمودند که مورد پسند عامه واقع گردید و شروع باصلاح و رفع نواقص مدارس حرفه نمودند. خرده گیری و ایراد ایشان از این راه بود که اقتصادیات ممالک و صلاح صرفه ملت هرگز اجازه نمی‌دهد تا بوسیله آموختن حرفه و صنعت زنان را بمشاغل خانوادگی بی‌میل و بی‌علاقه نموده این ذوق طبیعی ایشان را سلب نمائیم؛ صرفه‌جویی و عقل و تدبیریکه زنها در امور خانه‌داری بکار می‌برند بیش از کسب و کار آنها می‌تواند در حال افراد و اجتماع مفید و مؤثر واقع شود زیرا نگاهداری پول بدرجات مشکل‌تر از بدست آوردن آنست و دخترانی که از طفولیت بآموختن حرفه و صنعت مشغول شده پس از خارج شدن از مدرسه بلافاصله در کارخانه و تجارتخانه‌ها وارد می‌شوند مجال آموختن و آشنا شدن بامور خانه‌داری را نداشته در این کار بکلی عاجز و بی‌میل خواهند شد. این تذکار مفید باعث شد تا اغلب مدارس حرفه دولتی و ملی دروس خانه داری را ضمیمه دستور خود نموده این تقیصه را برطرف کردند بنابراین تعلیمات مدارس حرفه بسه‌رشته تقسیم شد:

قسمت علمی - خانه‌داری - پیشه‌وری. هر شاگرد مکلف است دو قسمت اول و دوم را تحصیل کرده ولی در قسمت حرفه باختیار خود هر يك را میل دارد تا انتخاب و تکمیل نماید مواد پرگرام بقرار ذیل است:

قسمت علمی: مطابق دوره اول متوسطه؛ طراحی تربیتی و مختصری علم الاشیاء، یک زبان خارجه، ورزش و سرود نیز آموخته می شود.

قسمت خانه داری: حفظ الصحه مسکن و غذا و لباس، علم تربیت اطفال، طبخ، شستشو اتو کشی، دوختن البسه ساده و مرمت آنها.

قسمت حرفه: برش و دوخت البسه رو وزیر، کلاه دوزی، ساختن گلهای مصنوعی، جبهه های مقوایی - سوزن دوزیهای تربیتی و بافندگی، تهیه نورافکن چراغ رومیزی و سایر لوازم خانه نقاشی روی پارچه، دفتر داری تجارتنی، تندنویسی، ماشین نویسی، گرافیک سازی.

بعلاوه در بعضی از مدارس حرفه شعبه مخصوصی هم جهت تربیت خدمتکار و طبخ و پرستار طفل دایر نموده اند.

غیر از آنچه گفته شد با کیزگی و نظم و صرفه جوئی و کسب فضائل اخلاقی مانند درست قولی و سایر شرایطی که برای موفقیت یک کارگر خوب لازم است نیز تعلیم می دهند.

دوره مدرسه دوپایه سال است و هر روز ۴ ساعت بکار حرفه سه ساعت بکارهای علمی و یک ساعت ونیم بکارهای عملی می بردازند و یک عمده بنوبه خود صبح تا ظهر مشغول طباشی می شوند.

از کارهای قابل توجه بعضی از مدارس پیشه وری آنست که برای شاگردان دفتر مخصوص صرفه جوئی تهیه کرده و هر دو ماه بسته به فعالیت و لیاقت شاگرد مبالغی بعنوان اجرت در دفتر او وارد می کنند و بودجه اینکار را از مزد خیاطی دارالرضاعه و دارالایتام که شاگردان سر درس بدوختن آنها مبادرت می ورزند و از فروش صنایع دستی شاگردان و عایدات رستوران مخصوصی که مجاور مدرسه ساخته شده و غذائی که شاگردان برای یاد گرفتن می پزند در آن بفروش می رسد تهیه و پرداخته می گردد. داشتن دفتر صرفه جوئی از طرفی شاگردان را بسعی و دقت که باعث زیادتی اجرت است مایل نموده و از جهتی جمع آوردن سرمایه را به آنها تعلیم می دهد.

شرایط ورود به مدرسه آنست که تصدیقنامه ابتدائی و رضایت نامه اخلاقی داشته و کمتر از ۱۴ سال نداشته باشند. ولی برای زنان مدارس حرفه جداگانه تهیه می شود.

مدرسه فلاحه و خانه داری

چون در دهات و مزارع اکثر زنان هم دوش مردان خود بکار زراعت و نگاهداری حیوانات اهلی و ساختن لبنیات می بردازند لذا مدارس پیشه وری در دهات و اطراف شهر تبدیل به مدارس فلاحه و خانه داری شده است و چنانکه در فوق مذکور شد قسمت علوم و خانه داری برای تمام شاگردان اجباری و انتخاب رشته های مختلف فلاحه از قبیل زراعت و باغبانی و محافظت حیوانات و خشک کردن میوه ها و ساختن لبنیات و بکار بردن ماشین های فلاحتی و غیره اختیاری است تا در ضمن تحصیلات علمی و خانه داری بتوانند فلاحتی که شغل مخصوص آنهاست آگاهی حاصل کرده بر ذوق و رغبت آنها نیز افزوده می شود.

باین ترتیب شك نیست که مدارس پیشه وری زنان را بتکالیفی که طبیعت برای آنها معین کرده آشنا نموده و از بیکاری و احتیاج که ارتباط محکمی با گمراهی و فساد اخلاق دارد نیز نجات داده است.